

Barbakan - Klub Podróżników Śródziemie

 klubpodroznikow.com/relacje/polska-zamki-palace/1454-barbakan

Barbakan

Prawie każdy Polak i każdy turysta odwiedzający Kraków wie o istnieniu jednego z najważniejszych krakowskich zabytków.

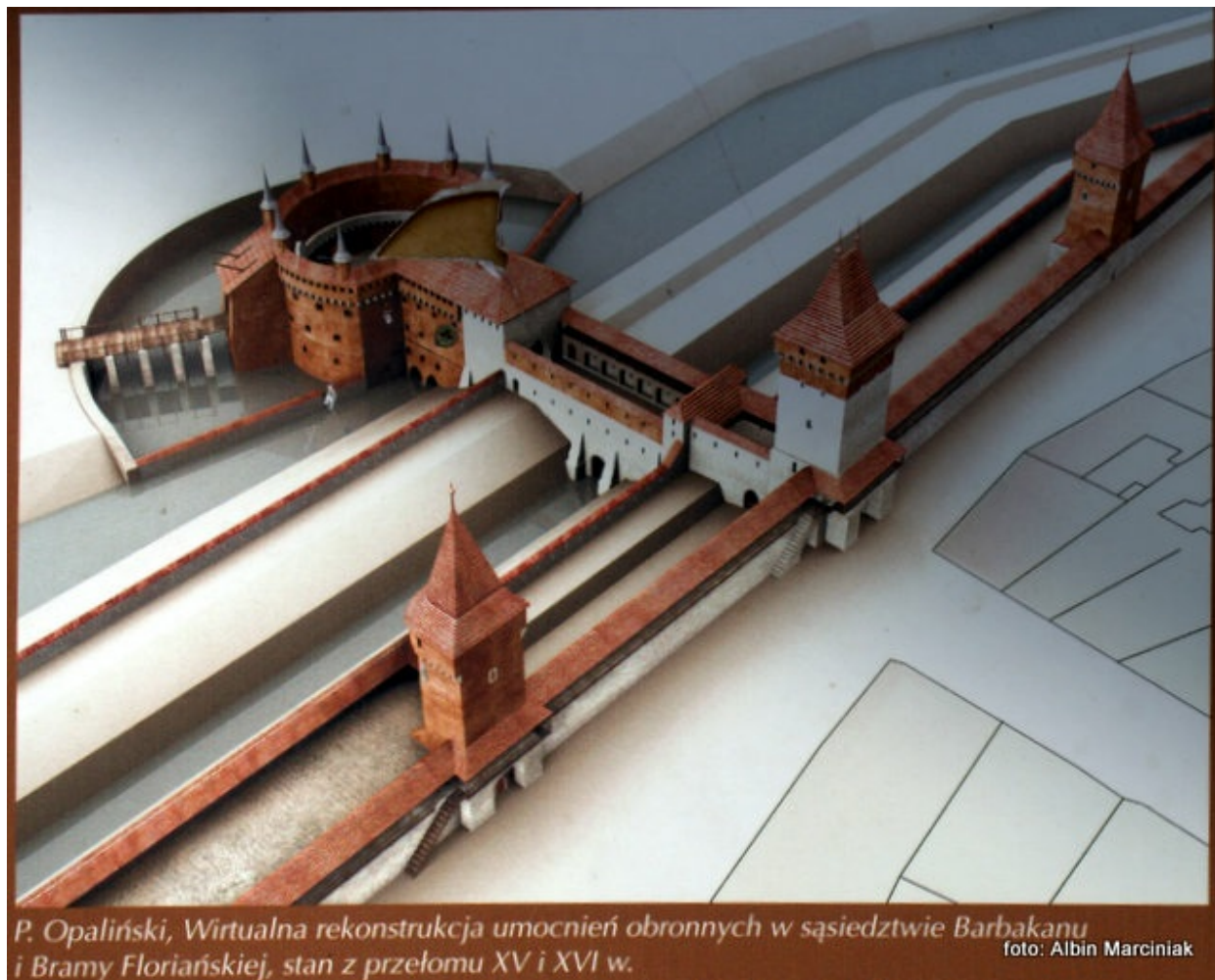
Obok Wawelu, Sukiennic, Kościoła Mariackiego i Bramy Floriańskiej, jest najbardziej rozpoznawalnym zabytkiem Krakowa

Barbakan (zwany też potocznie *Rondlem*) – barbakan, najbardziej wysunięta na północ część fortyfikacji miejskich w Krakowie.

Został wzniesiony w latach 1498-1499 za panowania Jana Olbrachta w obawie przed najazdem wołosko-tureckim zagrażającym Krakowowi po klęsce bukowińskiej. Według oceny specjalistów w okresie od XV do XVIII wieku był fortecą nie do zdobycia.

Stanowi wycinek koła o średnicy wewnętrznej 24,40 m, a grubość murów sięga powyżej 3 m. Jest to gotycka budowla z siedmioma wieżyczkami.

Został wzniesiony w latach 1498-1499 za panowania Jana Olbrachta w obawie przed najazdem wołosko-tureckim zagrażającym Krakowowi po klęsce bukowińskiej. Według oceny specjalistów w okresie od XV do XVIII wieku był fortecą nie do zdobycia.

Dawniej był połączony z Bramą Floriańską długą szyją i jego głównym zadaniem była jej

obrona. Mury szyi posiadały wewnątrz hurdycje spoczywające na arkadach oraz były zaopatrzone w otwory strzelnicze. Do Barbakanu prowadziło wejście od strony Kleparza. Było ono umieszczone prawie równolegle do linii murów obwodowych, co umożliwiało załodze ostrzeliwanie ogniem flankowym napastników atakujących bramę. Do dwóch bram fortecy wiodły mosty zwodzone, przerzucone nad wyłożoną kamieniami fosą o 24-metrowej szerokości i 3,5-metrowej głębokości. Ponadto od strony Kleparza znajduje się znacznie wysunięta na zewnątrz przybudówka, pod którą niegdyś przepływała woda. Przybudówka ta związana była z funkcjonowaniem bram i mostów zwodzonych.

Zwiedzać można na kilku poziomach biegnących wewnątrz po całym obwodzie.

Zadaszenie nad wejściem bardzo się gryzie na tle historycznych murów.

Obecnie barbakan jest wykorzystywany jako miejsce ekspozycji różnorodnych wystaw, jako arena walk sportowych np. mistrzostw Polski w szermierce bądź historyzowanych walk rycerskich i tańców dworskich.

Niestety, ustawiona tam scena bardzo szpeci tak wielki i ważny dla Polaków zabytek.

Wejście do Barbakanu także bardzo tandetne i nie pasujące do otoczenia

Pierwsze wzmianki źródłowe dotyczące systemu obronnego Krakowa pochodzą z czasów panowania księcia Leszka Czarnego (1279-1288). Były to otoczone fosą umocnienia drewniano-zimne. Ich wznoszenie rozpoczęto od północnej strony miasta, najbardziej narażonej na atak wroga. Kolejny etap rozbudowy i umacniania murów obronnych to czasy panowania Wacława II (1291-1305), rozpoczęto wówczas budowanie obwarowań kamiennych.

Powstały murowane bramy: Rzeźnicza, Grodzka, Floriańska, Wiślna, Sławkowska, Mikołajska i Szewska, później zaś Nowa. Następnie połączono je ze sobą wysokim i grubym murem. Na początku XIV w. murowane fortyfikacje otaczały już całe miasto lokacyjne. Ostatecznie, za panowania Kazimierza Wielkiego (1333-1370), obwarowanie to połączono z przebudowanymi fortyfikacjami Okołu, czyli dawnego podgrodzia, przylegającego od północy do wzgórza wawelskiego.

Spośród niegdyś istniejących potężnych średniowiecznych fortyfikacji Krakowa w pełni zachował się jedynie fragment obwarowań liczący ok. 200 m długości z bramą Floriańską i trzema przylegającymi do niej basztami.

Brama Floriańska to główna brama miejska, po raz pierwszy wzmiankowana w źródłach historycznych w 1307 r. Jej nazwa pochodzi od położonego pobliskiego kościoła św. Floriana na Kleparzu. W XIV w. uzyskała formę wysokiej wieży kamiennej na planie zbliżonym do kwadratu, wraz z prostym czworobocznym przedbramiem. Bramę przecinał przejazd o ostrołukowym sklepieniu, od strony miasta zabezpieczały ją drewniane wrota, a od zewnątrz drewniana lub żelazna krata, która była podnoszona i opuszczana po specjalnych kamiennych prowadnicach.

Pod koniec XV w. w związku z rozbudową obwarowań i budową potężnego Barbakanu otrzymała ceglana kondygnację z machikułami na kamiennych krotoszynach. Przez wieki brama Floriańska i Barbakan były połączone umocnioną tzw. szyją. W czasach nowożytnych brama Floriańska nabrała symbolicznego znaczenia reprezentacyjnej bramy wjazdowej do miasta na Drodze Królewskiej (Via Regia).

Obecnie budowla liczy 34 m. wysokości. Od strony zewnętrznej znajduje się na niej płaskorzeźba orła piastowskiego, wykonana w 1882 r. wg projektu Jana Matejki, od strony miasta - barokowa płaskorzeźba św. Floriana. W sklepionym przejeździe umieszczono

ołtarzyk Matki Boskiej Piaskowej, w 1835 r. przeniesiony z tzw. szyi. Na piętrze bramy znajduje się kaplica fundacji książąt Czartoryskich, z neogotyckim balkonikiem od strony miasta, zaprojektowanym w 1840 r. przez Karola Kremiera.

Do dnia dzisiejszego zachowały się jedynie trzy baszty przy Bramie Floriańskiej, połączone kamiennym murem obronnym. Od strony ul. Szpitalnej Baszta Pasamoników (czyli szmuklerzy - rzemieślników wyrabiających pasy), dalej Stolarska (zwana inaczej Powroźniczą) i tuż przy ulicy Sławkowskiej - Ciesielska. Wszystkie osadzone zostały na kamiennym wykuszu i nadbudowane przy użyciu cegły w XV w. Baszta Pasamoników i Stolarska w wyższych kondygnacjach mają przekrój półkola i zwieńczone są machikułami oraz półstożkowatymi dachami.

Baszta Ciesielska w części ceglanej o przekroju sześcioboku nakryta została ostrosłupowym dachem. Miała ona za zadanie ochronę Arsenału Miejskiego, a także pobliskiego kościoła Pijarów.

Mury miejskie Krakowa zostały wyburzone na mocy decyzji cesarza austriackiego Franciszka II Habsburga z 1806 r. rozbiórki dokonano w latach 1810-1814 oraz w pierwszych latach istnienia Wolnego Miasta Krakowa. Mury floriańskie ocalały dzięki zdecydowanej interwencji Feliksa Radwańskiego seniora (1756-1826), architekta, profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego, senatora Wolnego Miasta Krakowa.

info: <http://mhk.pl/>

W ubiegłym stuleciu wystawiono w barbakanie wóz Drzymały – symbol oporu wobec germanizacji.

W 1927 na noc przed pogrzebem złożono w barbakanie prochy Juliusza Słowackiego.

W 1816 senator Feliks Radwański w swoim „Votum oddzielnym” w obronie Barbakanu i Bramy Floriańskiej przed wyburzeniem użył m.in. argumentacji, iż do pozbawionego tych fortyfikacji centrum miasta wtargną silne wiatry północne i północno-zachodnie, narażając mieszkańców na *częste fluksje, reumatyzmy, a może i paralizę*. Tymczasem dekret cesarski wydany w Wiedniu jeszcze w roku 1806 zalecał zburzenie warowni właśnie ze względów sanitarnych i zdrowotnych. Ostatecznie zwyciężyły argumenty Radwańskiego. W roku 1910, w związku z obchodami 500-lecia zwycięstwa pod Grunwaldem, powstał projekt umieszczenia w Barbakanie *Panoramy Grunwaldzkiej*, której autorami mieli być Jan Styka i Tadeusz Styka. Artyści przyjechali z Paryża do Krakowa specjalnie w tej sprawie jeszcze w 1909 roku, aby przedstawić szkice panoramy Komitetowi Grunwaldzkiemu. Wydali też broszurę pt. "Grunwald w Rondlu Bramy Floriańskiej". Pomysł wywołał ożywioną dyskusję, której echa znajdujemy m.in. w utworach Boya pisanych do Zielonego Balonika. Sprawę panoramy w Barbakanie ostatecznie rozstrzygnęła urzędująca w Wiedniu Centralna Komisja do spraw opieki nad zabytkami, odmawiając zgody na to przedsięwzięcie. Negatywną decyzję motywowano obawą przed narażeniem historycznej budowli na uszkodzenie. Dodajmy, że tzw. Diorama Grunwaldzka, Tadeusza Popiela i Zygmunta Rozwadowskiego, była eksponowana w specjalnie zbudowanym drewnianym budynku na placu św. Ducha

info **Wikipedia**

Ceny biletów:

Bilety można nabyć w kasie oddziału lub w Centrum Obsługi Zwiedzających, Sukiennice, Rynek Główny 1

Rezerwacja usługi przewodnickiej (oprowadzanie) na stronie www.mhk.pl

bilet normalny 7 zł

bilet ulgowy 5 zł

bilet zbiorowy, szkolny 4,50 zł

bilet rodzinny 14 zł (2 osoby dorosłe i 2 dzieci do 16 lat lub 1 osoba dorosła i 3 dzieci do 16 lat)

Barbakan czynny od kwietnia do października

ul. Basztowa, 30-547 Kraków

tel. (12) 422-98-77, 619-23-20

e-mail: edukacja@mhk.pl

